

בבא בתרא קיג

שבת חנוכה

שווערד

1. ספר במדבר פרק לו

- (ה) ויצו משה את בני ישראל על פי ה' לאמר פן מטה בני יוסף דברים:
(ו) זה הדבר אשר צוה יה' לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניכם תהינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהינה לנשים:
(ז) ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש בנחלת מטה אבתיו ידבקו בני ישראל:
(ח) וכל בת ירשת נחלה ממטות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבתיו:
(ט) ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו מטות בני ישראל:

2. רשב"ם בבא בתרא דף קיב/א

וכי תימא לעבור עליו בלאו ועשה - דתרוייהו בסיבת הבן ומה ששנה הכתוב לא נתכוין אלא להתרות שלא תנשא לשבט אחר כדי להתחייב מלקות דמקרא קמא לא שמעין אלא עשה דכתיב ביה לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה אבל לא למטה אחר ולא הבא מכלל עשה עשה:

3. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף קיב/א

(שכה) דף קי"ב. לעבור עליו בלאו, ופירש רשב"ם דנ"מ ללקות עליו, ונראה דגם הבעל עובר בלאו דהסיבת נחלה, דההסיבה באה ע"י הבעל כמו ע"י האשה, והנה אי נימא דההסיבת הבעל הכתוב מדבר, נראה דעבירת הלאו היא בשעת נישואין ולא בשעת אירוסין, דארוס אינו יורש, ואי נימא בסיבת הבן הכתוב מדבר, אם כן גם בשעת נישואין ליכא איסורא אלא בשעת ביאה, דראויה להתעבר, וצ"ע, אם האיסור בשעת ביאה מיתלי תלי וקאי עד לידת הבן, ואם לא תלד איגלאי מילתא שלא עברו כלל, או דילמא דהביאה עצמה אסורה, כיון דאפשר שיוולד מזה בן, ובשיטה בשם תוס' הרא"ש הקשה, דבשעת נישואין דמתרינן לה לא ידיע מאן ירית לה בעל או בן עיי"ש, ונראה מדבריו דהאיסור מיתלי תלי עד שעת ירושה, והנה נראה נ"מ בין סיבת הבן לסיבת הבעל, אם אינה ראויה להוליד, דמכל מקום סיבת הבעל איכא, וכן להיפוך, אם הבעל סילק עצמו מירושתה, אי נימא דמהני סילוק:

4. שערים מצויינים בהלכה קיב:-- [לגבי התראת ספק]

5. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף מב/ב

וסבר ר"ע לא ירית לה בעל והתניא וירש אותה מכאן שהבעל יורש את אשתו דברי ר"ע אמר ריש לקיש לא אמר אלא בכופר הואיל ואין משתלם אלא לאחר מיתה והוה ליה ראוי ואין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק מאי טעמא אמר קרא והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת אם כופר יושת עליו

6. תוספות בבא קמא דף מב/ב

והוה ליה ראוי - אף על גב דביש נוחליו (ב"ב דף קיג.) דריש דאין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק מקרא אחרניא מהכא לא נפקא דהוה אמינא דשאני כופר דלעולם הוי ראוי ולא אתי מיניה שאר ראוי וכופר נמי לא נפיק מהתם דהתם בירושה שנפלה לאחר מיתת האשה אין הבעל נוטל בראוי אבל כופר דמחיים נעשה החבלה שהכופר בא על ידה הוה אמינא דנוטל:

7. תוד"ה ומשו

8. תוד"ה מתה

9. נמוקי יוסף על הרי"ף בבא בתרא דף נב/ב

ביום. הוא מיותר לדרשא דמצי למימר בהנחילו אלא אתא לאשמועינן דעושין דין מענין נחלה כגון שאם צוה בפני ג' אע"פ שלא קבלם לשם דייני' סתמא נעשים דיינים וכל מה שיאמרו טול אתה זה בכך ואתה זה בכך יטול ואין א' מן היורשין יכול לערער ולומר לב"ד הגדול קאזלינא או לב"ד חשוב שבעירי ובזה הוא דאורעה הפרשה למיתי לדין נחלות כדין ממון בין לענין שצריך שלשה בין לענין שצריך לדון ביום ולא בלילה כדכתיב דינו לבקר משפט וטעמא מדאיצטריכי תרי קראי ביום וחקת משפט משמע שצריך ביום וממש כמשפט דעלמא בשלשה דאי לאו הכי הוה סברא לדמויי ענין נחלה לענין חלוקת השותפין שאין צריך כל זה והא דכתיב ושפטו את העם בכל עת דדרשינן אפילו בלילה היינו לגמר דין אבל לעולם תחלת דין דוקא ביום:

10. חדושי הרשב"א על מסכת בבא בתרא דף קיג/ב

שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושיין דין. ואוקמא רב חסדא בשנכנסו ביום שהוא כשר לדין, אבל בלילה כותבין ואין עושיין דין לפי שאינו זמן ב"ד לתחלת דין אינו בלילה, והווי להו עדים ואין עד נעשה דיין. וטעמא דאין עד נעשה דיין כדכתיבנן לקמן. וכתב ר"ש ז"ל דאפי' ביום דוקא כשנכנסו לבקר ושכיב מרע מוסר דבריו בפניהם, אבל אם זמנום לעדים שוב אינן עושיין דין, ואפילו כשאחרים מעידין בפניהם, דמשעה שנעשו עדים שוב אין נעשיין דיינין. דאין עד שבא להעיד נעשה דיין לעולם, בין העיד או כתב עדותו בשטר בין שלא העיד ולא כתב, דדמי לנכנסו בלילה דאין עושיין דין... והרב ז"ל בעצמו הקשה על דבריו מיהא דתנן בראש השנה (כה, ב) ראוהו שלשה והן ב"ד יעמדו שנים ויושיבו מחביריהן אצל היחיד, ואוקימנא בשראוהו בלילה, אלמא אותו היחיד אינו נפסל לדין אע"פ שראה מתחלה בלילה והיה עד, אלא דן למחר כל שהעידו אחרים בפניו. ותירץ הוא ז"ל דהתם בשלא נתכוונו מתחלה להעיד, אלא כשראוהו ממילא.

11. משך חכמה על דברים פרק יט פסוק טו

(טו) על פי שני עדים או **על פי שלשה** עדים יקום דבר - לעיל כתוב עפ"י **שנים** עדים **או שלשה** עדים יומת המת (יז, ו), ולא כתוב ע"פ אצל שלשה עדים. ונראה הטעם משום דדרשו על פי ולא על פי כתבן (גטין עא), והנה בב"ד אמרינן דמועיל כתיבה במעשה ב"ד דהוי כאילו הגידו כבר העדים בפניהן ונחקרה עדותן והם חותמים שפיר המעשה ב"ד, והנה בדין ב"ד צריך להיות ביום ולא בלילה, וכן בשלא נתכוונו ולא הוזמנו להעיד כשיטת רשב"ם בפרק יש נוחלין (דף קיג:): גבי שלשה שנכנסו לבקר את החולה יעו"ש ולזה אמר דאם הם עדים כגון שהוא בלילה או שהוזמנו להעיד וכיו"ב דמקרי עדים אף אם הן שלשה צריך מפיהן ולא מפי כתבן, אע"ג דלגבי ב"ד מועיל מעשה ב"ד ע"פ הכתב, זה הכל כשאינו מתורת עדות, הא כשהן עדים אף שהן שלשה שראוים להיות ב"ד לא מועיל מפי כתבן, ולכן גבי מיתה דשם איירי בדיני נפשות, וצ"ל ב"ד של כ"ג, ואין רבותא בשלשה יותר משנים, לכן כתוב ע"פ למעט מפי כתבן רק אצל שנים ולא ע"פ שלשה. ודו"ק.

שערים מצויינים בהלכה קיב: